

NEDERLANDA

KATOLIKO

OFFICIEEL ORGAAN VAN DEN NEDERL. R. K.
ESPERANTISTENBOND „NEDERLANDA KATOLIKO”

SEPTEMBER 1930

No. 5

Adressen.

Het adres van het secretariaat van „Nederlanda Katoliko” is thans : J. H. WESTEN, Melkweg 10, Groningen.

Hier geve men dus op : alle nieuwe leden voor onzen Bond, benevens alle veranderingen in de ledenlijst van de plaatselijke afdeelingen. Ook adresveranderingen daar te melden.

Het adres van den Penningmeester van „Nederlanda Katoliko” is : J. A. LEIBBRAND, Rozenstraat 12, Tilburg.

Aan dit adres gelieven de individueele leden (dat zijn leden op plaatsen, waar geen afdeelingen van N. K. zijn gevestigd) hunne contributie, bedragende f 2.— per jaar te zenden. Postgiro 121449.

De penningmeesters der plaatselijke afdeelingen zenden aan dit adres iedere drie maanden de contributie voor hunne afdeeling.

Het adres van de redactie van het orgaan „Nederlanda Katoliko” is : P. A. SCHENDELER, Prins Hendrikstraat 30e, Eindhoven.

Aan dit adres dus alles te zenden, wat men in het orgaan geplaatst wenscht. Hierheen zenden dus ook de secretarissen der afdeelingen de verslagen hunner vergaderingen. Ook vragen op taalkundig gebied kunnen ingezonden worden.

Aan den inhoud van ons orgaan moeten allen naar beste krachten medewerken. Wat goed is, wordt zoo mogelijk geplaatst. Verlies echter den moed niet, wanneer uwe inzending naar de snippermand verwezen wordt.

Het adres van den administrateur van ons orgaan is : J. A. LEIBBRAND, Rozenstraat 12, Tilburg.

Aan dit adres vervoege men zich voor abonnement voor niet-leden van N.K. (onze bondsleden krijgen het orgaan gratis). De prijs van het jaarabonnement is f 1.50.

Onze administrateur houdt zich ook zeer aanbevolen voor het plaatsen van advertenties. Men vrage hem de tarieven.

De abonné's gelieven hier hunne eventueele adresverandering op te geven. (De leden van N.K. doen dit bij den secretaris, zie boven).

Aan allen : Schrijf steeds duidelijk, ook Uw naam en adres !

NEDERLANDA KATOLIKO

Maandblad, officieel Orgaan van den Nederlandschen
R.K. Esperantistenbond „Nederlanda Katoliko”,
gevestigd te 's-Hertogenbosch.

Opgericht 29 Augustus 1909. Bisschoppelijk en Koninklijk goedgekeurd
Ĉio per amo, nenio per forto. (*S. Franc. de Sales*)

Geestelijk Adviseur LAMB. J. J. M. POELL

Abonnementsprijs
f 1.50 per jaar
Eksterlanda Jarabono f 2.—

Hoofdredactie
P. A. SCHENDELER
Eindhoven.

Afzonderlijke nummers
20 cent.
Advertentiën
30 cent per regel.

Administratie : J. A. LEIBBRAND, Tilburg.

BRABANTA KANTO.*

(Melodio : O Brabant, U heb ik lief!)

Ho Brabant', ho kara land'!
Mi tiom amas vin!
Sur bela via la kampar',
Sur erikejo, en arbar',
Montriĝas super fabrikej'
Kaj domo, turo de l'preĝej'!
Ho Brabant', ho bela land'!
Tre kara vi al mi!
Ho Brabant', ho kara land'!
Vin gardu ĉiam Di'!

Ho Brabant', ho kara land'!
Mi tiom amas vin!
Vi, katolika region',
De l'Eklezio brila kron'!
Ho land' de l'dolĉa Dipatrin',
La senmakula Virgulin'!
Ho Brabant, Marioland'!
Karega vi al Di'!
Ho Brabant', ho pia land'!
Protektas vin Mari'!

Ho Brabant', ho kara land'!
Mi tiom amas vin!
Ho granda vi en suferad'!
Al Di' fidela en premad'!
Subtenis ĉiam vin la Kred',
De viaj patroj la hered'!
Ho Brabant', fidela land'!
Benata jam de Di'!
Ho Brabant', ho kara land'!
Al Dio restos vi!

Fr. M. Bartholomeus.

* Ĉi-tiun kanton oni alportu al la regiontago, kiu okazos la 7-an de septembro en Bergen op Zoom.

ONZE REIS NAAR BOEDAPEST.

⟨Op verzoek in 't Nederlands⟩

„Met z'n zessen zullen we gaan”, zoo schreef Sro Schendeler, onze N.K.-voorzitter, tevens algemeen sekretaris van I.K.U.E ons: 3 leden uit Eindhoven, n. l. S-roj Schendeler, Bakermans en Hezemans, Sro Louter uit Wassenaar, Sro Ouwerkerk uit Leiden, en F-ino van Dijk uit Utrecht.

„Kom nu bijtijds in Eindhoven, dan kunnen we eerst kennis-maken, alvorens te vertrekken”. Helaas misten de heren L. en O. hun aansluiting in Den Haag, en waren verplicht met de D-trein rechtstreeks naar Eindhoven te komen. Een voordeel was, dat ze in dezelfde trein konden blijven zitten tot Keulen, 'n nadeel, dat de Heer Schendeler hun plaatsbewijs vanaf Eindhoven had, en ze dus danig ongerust waren, toen ze deze door de grote drukte in Eindhoven niet zagen. Enfin, toen de trein weer goed en wel aan 't rijden was, zijn we op onderzoek uitgegaan, en vonden we weldra de verdwaalde schaapjes terug. Zo werd onder geweldige regenbuien en onweer de reis naar Keulen voortgezet. Daar anderhalf uur oponthoud, die gebruikt werden om iets te eten, en elkaar eens wat beter op te nemen. 't Leven op 't station was hier te middernacht nog in volle gang; 't was er 'n geweldige drukte. Maar we hadden de tijd van 0.04 tot 1.33, en aangezien we toch niet anderhalf uur aan 't eten konden blijven, besloten enigen van ons de Dom te gaan bezichtigen. Van boven rijkelijk begoten en van onderen ruim bespat door „eau de Cologne”, bereikten we de Dom, waarvan we alleen maar de reusachtige afmetingen konden onderscheiden. Aangezien 't weer nu niet direkt tot „op straat blijven” lokte, gingen we maar weer gauw naar de wachtkamer terug. Sro Hezemans kon niet nalaten, zich even te laten wegen om te kijken, hoeveel hij gedurende de reis wel zou bijkomen. ⟨Ik mag nu wel vast verklappen, dat hij 5 pond is afgevallen.⟩

't Duurde wel lang, maar eindelijk werd 't toch 1.33, we stapten in en maakten het ons zo gemakkelijk mogelijk, want we hadden de tijd tot 8.33, dan waren we in Würzburg, en zouden daar blijven tot 17.50. Het mooie gedeelte van de Rijn bij Koblenz-Bingen passeerden we dus bij nacht, maar de reis was door de Heer Schendeler zo uitgezocht, dat we dit op onze terugweg overdag zouden zien. Van slapen in de trein kwam niet zoo veel, vooral Sro Schendeler en F-ino v. Dijk klaagden daarover. Toen de zon zich 's morgens boven de bergen vertoonde, stonden we al in de gang van 't prachtige uitzicht te genieten, want O. L. Heer was met ons: hoe verder we van huis kwamen, hoe beter 't weer werd. „Würzburg! uitstappen”. Wat gaan we eerst doen? 't Was 15 Augustus, dus eerst maar 'n kerk opzoeken. Vlak bij 't station

was de Marienkirche, om 9 uur begon daar 'n gezongen Hoogmis, dat was dus goed getroffen. Wat ons vreemd aandeed, was, dat de Priester zijn preek hield voor hij de H. Mis begon. Na afloop gingen we verder de stad in, en bezochten de Domkerk met zijn 23 altaren. De kerk, die in Barokstijl was opgetrokken, maakte met zijn schilderijen en overdreven versieringen zeer weinig indruk op ons. Nu gingen we eerst de inwendige mens eens versterken, want dat was er nog steeds bij ingeschoten. Sro Hezemans, die ons gedurende de hele reis door zijn groot opmerkingsvermogen onschatbare diensten bewezen heeft, wist 'n goed adres: „Zum Stachel“ Nu, 't was er goed. We gebruikten „Knuttelsuppe“ en daarna „Sauerkraut mit Bratwurst“, en op verzoek „Kartoffeln“ Ter volmaking 'n glaasje wijn (van 1/4 Liter) en we waren weer in staat verder te trekken, want boven op den berg stond de ruïne van 't kasteel Marienburg, en die zouden we bezoeken, 'n pracht-

Nia diligenta kolegaro.....

tocht, maar lijdens aan hartkwalen doen toch beter thuis te blijven. We kregen 'n uitleg in Beiers Duits, zodat de helft voor ons verloren ging, maar wat we wel iedere keer hoorden, was: „So schreiben die Kronieken“. Hij zal dus wel 'ns iets verteld hebben, wat zeer onwaarschijnlijk was! We zagen er 'n put van 126 M diepte, beklommen 'n toren van 134 treden, genoten van 't prachtige panorama, en kwamen zeer voldaan weer beneden terecht, waar we onze vriendelijke gids onze dank betuigden in de vorm van 'n fooi (ook 'n internationale taal!) Op eigen gelegenheid liepen we toen nog wat rond en zagen hele stapels gehakt hout liggen, waarop een der heeren heel ondeugend vroeg, of dat misschien eene bezending was uit Doorn in Holland! Toen bezichtigden we nog de prachtige tuinen van het bisschoppelijk paleis en het groote ziekenhuis, en rustten toen eindelijk wat uit op 'n bank langs den weg. Niet lang duurde het, of Sro Schendeler en F-ino v. Dijk zetten hier hun onderbroken nachtrust voort. Sro Hezemans had 'n fototoestel bij zich. Wat er verder gebeurde, toont bijgaand plaatje.

Nu werd de reis voortgezet naar Nürnberg, waar we hartelik werden verwelkomd door Pastro Stahl, thans pastoor te Neuhaus, Pastro Dro Hotzelt, en den Heer Bräunlein, wiens dochttertje den Heer Schendeler een mooi boeket rozen aanbood, door deze heel gelant overgedragen aan Mej v. Dijk. Nu ging het via Regensburg naar Passau. We zagen onderweg de bergen met eeuwige sneeuw bedekt, bewonderden de Donau, en kwamen 6.40 in Weenen aan. Daar hadden we 'n uurtje tijd. 'n Hollandse sigaar deed wonderen. Binnendoor werden we naar de wachtkamer gebracht, en toen de tijd voor 't vertrek was aangebroken, kwam dezelfde kondukteur ons halen en bracht ons weer netjes terug. 't Weer was onder-tussen schitterend geworden, 'n vrolik zonnetje en niet te warm. Toch waren we blij, toen we 13.12 in Boedapest aankwamen. Esperanto-sprekende padvindens stonden ons met vlaggetjes op te wachten, en weldra kwam de bij velen nog wel bekende Dr. Lukacs aanhollen om ons te verwelkomen.

In twee auto's werden de 6 Nederlanders toen naar het akcep-tejo gebracht, waar de voorzitter pastro Font Giralt uit Spanje reeds aanwezig was en ons van harte welkom heette. Eerst werd nu ter eere van de Nederlanders 'n foto gemaakt, en daarna werden we naar onze hotels gebracht. 's Avonds had de gebruikelijke „interkonatiĝa vespero“ plaats, waar 't heel gezellig toeging. Naar F-ino v. Dijk vertelde, deed het haar vreemd aan, toen haar op de daar gebruikelijke wijze de hand gekust werd.

Zondag 17 Augustus was een der grootste feestdagen voor Boedapest, zooals we in de krant hebben kunnen lezen. 's Morgens droeg Dro Justinianus Seredi, kardinaal Prins-Primaat van Hongarije, tevens eere-voorzitter van de Hongaarse Kat. Esp. Vereniging,

Bonvenon en Budapest!

een H. Mis op in de openlucht, die bijgewoond werd door duizenden. Alle vereenigingen, daar ter stede vertoevend, waren er bij tegenwoordig. Voor de Esperantisten was 'n plaats gereserveerd, vanwaar we alles prachtig konden zien langstrekken, en we onder de hand 'n gezellig praatje maakten met andere Esperantisten. Onduidelijk klonken de woorden van 'n redenaar tot ons door, maar daar letten we maar niet op. Ook werd er af en toe gezongen, maar ook dat ging langs ons heen. Wat er midden op 't plein gebeurde, daar keken we voorlopig maar niet naar: daar buiten was zoveel moois te zien. Totdat er plotseling iemand zei: Weet je wel, dat je nu eigenlijk de H. Mis bijwoont? Ongelovige gezichten natuurlijk, maar 't was waar. 't Zingen dat we gehoord hadden, waren de Misgezangen geweest, 't praten was de preek. Gelukkig was er later nog in 'n kerk 'n aparte Mis voor de Esperantisten, anders zouden er zich velen die dag bepaald onbehagelijk hebben gevoeld.

's Middags om 4 uur had de officieele plechtige opening plaats van ons kongres. Vele autoriteiten waren daarbij tegenwoordig, geestelike zowel als wereldlike. Zoo zagen we: Monseigneur Seredi met zijn wijbisschop Monseigneur Horvath, vele bisschoppen, verschillende hooggeplaatste geesteliken met mooie brede paarse sjerpen, verder de vertegenwoordiger van het bestuur der stad

Boedapest, de Duitse en Oostenrijkse gezanten namens hun regeringen, enz. enz. Aanwezig waren ongeveer 200 katholieke Esperantisten uit 16 verschillende landen. Vele gelukwensen en telegrammen werden bezorgd, o. a. ook van Pastro Ĉe. Nadat verschillende autoriteiten gesproken hadden, werd aan de aanwezige Esperantisten gelegenheid gegeven, namens hun landelijke verenigingen de groeten aan het Kongres over te brengen. Voor Nederland kweet zich hierbij Fino v. Dijk zeer verdienstelijk van hare taak. Des avonds genoten we van 'n echt Hongaarse kunstavond van dans, viool en gezang.

De volgende dag werd een uitstapje gemaakt naar de bekende (in Hongarije ten minste) bedevaartplaats Maryabesnyö. Pastro Font Giralt droeg daar de H. Mis op voor de overleden IKUE-leden en Pastro Ramboux hield 'n predikatie. De kerk was overvol, want ook andere bedevaartgangers hadden er 'n plaatsje gezocht, en al te veel banken stonden er niet. Wij hadden een plaats gevonden op 't koor, zoodat helaas de preek voor ons verloren ging, maar daar stond tegenover, dat we 'n prachtig gezicht hadden op 't overvolle kerkje, en zien konden, hoe aan de verschillende altaren vreemde priesters op innig-devote wijze het H. Misoffer opdroegen, terwijl andere priesters hen als misdienaar ter zijde stonden. Hier in Mariabesnyö werd nu in de open lucht, begunstigd door mooi weer, het Esperanto-congres voortgezet. Aardig was, wat daar 'n Capucijner pater Lenz uit Linz vertelde. Hij had als gewoon parochie-geestelijke 't kongres in Assisie meegemaakt, bezocht daar de verschillende heiligdommen van den H. Franciscus, en dit maakte zoo'n indruk op hem, dat hij in de Capucijner-orde trad, en nu als 'n vroolijk Franciscus-zoon z'n verdere levensdagen slijt.

's Avonds had in de „Solena Halo” 'n plechtige bijeenkomst plaats voor alle buitenlanders, vertoevend in Boedapest. Stel U voor 'n zeer grote, maar dan ook 'n zeer, zeer grote loods, waarin plaats is voor 30.000, zegge dertig duizend mensen. Voor ons, Esperantisten, waren weer zeer goede plaatsen gereserveerd. Op 't keurig versierde podium was plaats voor honderden. Links de wereldlike autoriteiten, de een nog voornamer dan de ander. Ongeveer in 't midden 'n zetel met 'n troonhemel voor Zijne Eminentie Kardinaal Alois Pius Sincero, pauselik legaat. Rechts namen de kerkelijke overheden plaats, vooraan de verschillende kardinalen en bisschoppen. 't Leek wel 'n wedstrijd, wie 't meeste paars kon dragen. Eindelijk kwam de pauselike legaat, 'n trotse verschijning, zoiets, waarvan we in Nederland zeggen: Mijnheer Zelf (s. v. p. met 'n hoofdletter!) Nadat deze had plaats genomen, kon 't feest beginnen. Verschillende autoriteiten wisselden elkaar af, en spraken ieder in hun eigen taal de vergadering toe. Zoo hoorden we 'n Pools bisschop, die ons in z'n geliefd Pools toesprak, 'n Duitse bisschop sprak Duits, 'n Franse sprak Frans, 'n priester uit Vlaan-

dereren, die voor de Hongaarse kinderen in België gezorgd had, sprak Hollands, maar Monseigneur Diepen, de bisschop van Den Bosch sprak.... Duits, want.

Hollands, Hollands, klinkt niet fijn,
't Moet Frans of Duits of Engels zijn.

Dit maakte op velen, en niet 't minst op de daar aanwezige Nederlanders en Vlamingen 'n buitengewoon ongunstige indruk. Schaamde Monseigneur zich voor zijn moedertaal? Als de Poolse bisschop Pools spreekt, waarom dan de Nederlandse bisschop Duits?

Dinsdagmorgen was weer gewijd aan vergaderingen, en 's middags werd 'n rondrit door Boedapest gemaakt. Aangezien de Nederlanders de voorkeur gaven aan 'n klein autotje in plaats van 'n grote touring-car, huurden wij 'n taxi. En wat we genoten hebben! Sro Bakermans had 'n plaatsje naast de chauffeur, en heeft ons door z'n kwinkslagen menige onbedaarlijke lachbui bezorgd. Stel u voor 'n chauffeur, die alleen maar Hongaars verstaat, en aan wie in onvervalst Eindhovens gevraagd wordt: Hoe laank is diee tunnel? En hoe brèjt, en hoe heueg? En dan riep hij weer tegen 'n Hongaarse bengel: Jonk, gao nie aon d'n tram hangen, want ik zeg 't teugen de pliessie. Ge had 't gezicht van dat manneke eens moeten zien! Ook kon onze goeie vrind maar niet begrijpen, dat die lui in Boedapest mekaar zoo goed verstonden, en zelfs kinderen zoo vlot Hongaars praatten. En wat zat ie in angst, als daar in volle vaart 'n auto schijnbaar recht op ons in reed. Want in Boedapest is 't parool „links houden“, wat voor ons zeer ongewoon was. Interessant was ook het bezoek aan het St. Gellert-bad, dat elke 8 minuten op kunstmatige wijze in golvende beweging gebracht wordt.

't Hoogtepunt van die dag was de Sacraments-processie op de Donau. Ik zou haast zeggen, dat is niet te beschrijven, dat moet men meegemaakt hebben. „De Morgen“, „De Tijd“ en „De Maasbode“ hebben hiervan mooie foto's geplaatst. 't Was, zooals de Maasbode schreef, 't was 'n droom de grote gebouwen en kerken op de oevers der Donau waren verlicht met schijnwerpers. Op de grote, brede Donau 'n elftal elektries verlichte salonbooten. Op de eerste prijkte vooraan 'n groot verlicht kruis, op de tweede de verlichte St. Stefanuskroon, op de derde 'n groote verlichte monstrans, waarachter had plaats genomen de kardinaal-legaat met groot gevolg, die naar verschillende zijden met 't Allerheiligste de Zegen gaf. Verschillende luidsprekers op de Donauoevers lieten ons kerkelijke gezangen hoïren. 't Is iets om nooit te vergeten, die honderdduizenden mensen, die daar de Eucharistiese God hun hulde kwamen brengen. Na afloop 'n schitterend vuurwerk.

⟨Wordt vervolgd.⟩

AL LA SEKCIOJ.

La ĉefestraro de N.K. interrilatos kun Pastro Andreo Ĉe, la fama propagandisto kaj kursgvidanto, por pritrakti la eblecon de eventualaj kursoj en niaj lokaj sekcioj dum la venonta vintro. Necesas tamen unue scii, kiom granda estas la intereso de la diversaj sekcioj. Pro tio mi petas al ĉiuj sekcioj, sciigi al mi, ĉu ili principe aprobas tiun planon. Okaze de sufiĉa intereso ni povos fari definitivan planon. Pere de la sekretario de N.K. la diversaj grupoj estonte povos ricevi detalajn informojn pri kostoj kaj necesaj aranĝoj. Ni penos tiamaniere plifaciligi la aranĝadon de Ĉe-kursoj en niaj rondoĵoj. Ĉiu sekcio priparolu tiun ĉi aferon en sia unuevenonta kunveno, kaj sendu sian opinion aŭ decidon **KIEL EBLE PLEJ BALDAŬ** al ĉi-suba adreso. Vi do bone atentu! La decido nur bezonas esti **PRINCIPA**. Definitivan projekton ni povas aranĝi poste.

La sekretario de N.K.

J. H. Westen,

Melkweg 10, Groningen.

AFDEELINGS-NIEUWS.

EINDHOVEN.

Instigite per la fakto, ke la urbestro promesis doni subvencion al eventualaj Esperanto-kursoj, la lerneja unuiĝo „St. Jozef-vereeniging” iniciatis la aranĝon de tiaj kursoj, kaj informigis siajn lernejestrojn, kiom da lernantoj de la sepa klaso deziras partopreni al Esperanto-kurso. Kvankam ĝis nun nur dek el pli ol dudek lernejestroj sendis siajn informojn, jam nun la nombro de la partoprenontoj estas kvardek. Tial estas certe, ke minimume du kursoj komencos dum la monato Septembro.

La propaganda-komitato per gazet-artikoloj nun instigis la geinstruistojn, lerni Esperanton, kaj pretigi sin por partopreno al ekzameno B, por ke ni la proksiman jaron havu sufiĉe da instruistoj, kiam certe la nombro de la lernantoj estos pli granda. Por la B-kurso, kiun la propagando-komitato promesis aranĝi, jam nun sin anoncis 20 partoprenantoj. Ankaŭ tiu kurso do certe okazos, kaj la instrua fako de la urba administrado promesis sian helpon por akiri, ke la urbestro donu senpagan lokon, kie tiu kurso povos okazi. Ni antaŭenmarŝas!

GRAMMATICALE NOOTJES.

Tot mijn groot genoegen ontving ik eenige opmerkingen naar aanleiding van de in ons orgaan gegeven vertalingen van schriftelijke examen-opgaven. Gaarne voldoe ik dan ook aan het verzoek om eenige nadere verklaring, in de hoop, dat dit onze lezers moge

aansporen, de grammaticale kwesties steeds goed onder de oogen te zien, en niet alles voor zoete koek aan te nemen, wat onze leerboeken ons te verorberen geven. Maar al te vaak praat hierbij de een den ander na, zonder tot de kern der kwestie door te dringen. Vooraf zeg ik hier nogmaals, wat ik vroeger bij mijne artikelen over de uitspraak van Esperanto steeds uit den treure heb verklaard: Ik wil hier niet beweren, dat ik omtrent deze zaken de wijsheid in pacht heb, en geef gaarne het woord aan personen, die eene andere meening zijn toegedaan, mits dit kan dienen tot verheldering der kwestie, dus: gezond redeneere, en niet vasthoude aan dingen, wier onhoudbaarheid eenmaal bewezen is, enkel en alleen „omdat men het zoo geleerd heeft”.

We zullen het nu dan eens hebben over het woordje „po”. Een treffend voorbeeld, hoe men door het fabricceeren van regels en regeltjes in staat zou zijn, van de eenvoudige Esperanto-grammatica iets te maken, dat gelijkt op de grieksche syntaxis, en het leeren van de Esperanto-spraakunst voor den leek op taalkundig gebied tot eene onmogelijkheid zou maken, is de verklaring, welke het pas verschenen „Plena Vortaro” geeft bij dit simpele woordje. Wij lezen daar: Po. a) Prepozicio, signifanta disdividon kaj uzata: 1) antaŭ numeralo determinanta substantivon kiu estas cirkonstanco komplemento, por montri, ke la kvanto aŭ mezuro esprimata de tiu numeralo ne rilatas unufoje al ĉiuj objektoj aŭ personoj kune konsiderataj, sed rilatas ripete kaj sinsekve al ĉiu el ili aparte; 2) antaŭ numeralo determinanta substantivon, kiu laŭlogike estas objekta komplemento aŭ kelkfoje subjekto, por montri, ke la kvanto aŭ mezuro esprimata de tiu numeralo ne rilatas unufoje al ĉiuj objektoj aŭ personoj kune konsiderataj, sed rilatas ripete kaj sinsekve al ĉiu el ili aparte.

Ziezoo lezer, als ge nu na lezing van dit fraais moet zeggen: dat gaat boven m'n pet, dan is dat geen bewijs van verstandelijk onvermogen, maar wel, dat we al die geleerdigheid in Esperanto niet noodig hebben.

Maar hoe komt men er dan toe, zult ge vragen, zoo iets te schrijven in zoo'n belangrijk werk, als toch ongetwijfeld de „Plena Vortaro” is. De oorzaak zit in een stukje, dat we vinden in de „Lingvaj Respondoj” van Zamenhof. Ik zal de laatste zijn, om iemand het lezen dier Zamenhofsche antwoorden te ontraden. Zij geven ons in vele gevallen duidelijk de meening van onzen „majstro”, en de leerboeken, vooral die welke de pretentie hebben, op te leiden voor diploma B doen zeker goed werk, als zij van deze „Respondoj” melding maken. Maar men vergete asjeblief toch vooral niet, de voorrede van dit boek te lezen, waarin Dr. Zamenhof, zelf zegt:

„Sed mi denove atentigas la legantojn, ke miaj Respondaj devas „esti rigardataj kiel opinioj kaj konsiloj absolute PRIVATAJ; fari „oficialen DECIDON pri tiu aŭ alia duba lingva demando havas la

„rajton nur nia AKADEMIO, post voĉdona interkonsiliĝo kun la „tuta Lingva Komitato.

„Oni tamen ne malkomprenu min. Mi tute ne apartenas al tiuj „personoj, kiuj dezirus, ke la Akademio donadu al ni kiom eble „pli da decidoj. En lingvaj demandoj ĉiu superflua „decido” katenas, „kaj ni devas esti kun ĝi tre singardaj; „decidojn” oni devas fari „nur en okazoj de efektiva kaj senduba NECESECO!

Uit deze woorden volgt dus, dat Zamenhof aan zijne „Lingvaj Resdondoj” geenerlei taalkundig gezag wil verbonden zien. Hij gaf deze antwoorden alleen om die Esperantisten tevreden te stellen, voor wie sommige regels uit het Fundamento, — welke wèl bindend voor ons zijn, — nader toe te lichten volgens zijne persoonlijke meening, maar hij zegt uitdrukkelijk, dat men vrij blijft, er eene andere meening op na te houden, mits deze natuurlijk niet in strijd komt met het Fundamento.

Onverstandig zou het dus zijn, en tegen de bedoeling van Zamenhof zelf, als we vasthielden aan die „Lingvaj Respondoj” in die gevallen, waarin Zamenhof zelf blijkbaar mistast, of het vasthouden aan die meening groote moeilijkheden bij de studie der wereldtaal zou meebrengen. Dat dit laatste het geval is, blijkt reeds uit het het boven aangehaalde uit het „Plena Vortaro”, waarin men getracht heeft, de private meening van Zamenhof in regels vast te leggen. Als werkelijk het gebruik van het woordje „po” zoo ingewikkeld zou zijn, deden we beter, dat simpele woordje uit onze „vortaroj” te schrappen! Maar het staat nu eenmaal in het Fundamento. Welnu, dan houde men zich aan dit Fundamento zonder meer!

Dat men tot zulke ingewikkelde regels moest komen, om de in „Lingvaj Respondoj” gegeven verklaring van Zamenhof vast te leggen, vindt zijne oorzaak hierin, dat Zamenhof zich zelf daarin tegenspreekt. Dit willen we zoo duidelijk mogelijk trachten aan te toonen.

Zamenhof geeft zelf in zijne „Lingvaj Respondoj” dit voorbeeld: „Ili ricevis po kvin pomoj” en verklaart dit aldus: ne ĉiuj kune „ricevis 5, sed ĈIU el ili APARTE ricevis kvin pomojn. Dit is zeer duidelijk. Maar nu zal me toch iedereen moeten toegeven, dat ik even goed mag zeggen: Mi donis al ili po kvin pomoj. Ook hier geldt dezelfde verklaring: ne ĉiuj kune ricevis 5, sed ĈIU el ili APARTE ricevis kvin pomojn. Of, als men het anders wil zeggen: Mi ne donis al ĉiuj kune 5 pomojn, sed al ĈIU el ili APARTE mi donis kvin pomojn.

We gaan nu een stapje verder, en veranderen het werkwoord „doni” in „vendi”, dus: Mi vendis al ili po kvin pomoj. Ook hier zal iedereen volgens de Zamenhofsche uitlegging verstaan: Ne al ĉiuj kune mi vendis 5 pomojn, sed al ĈIU el ili APARTE mi vendis kvin pomojn. En evenmin kon Zamenhof zelf volgens zijn

eigen uitleg eenige aanmerking maken op dezen zin: Mi nur vendas po kvin pomoj, waarmee we bedoelen, dat we de appels „met de vijf” verkoopen. Kan iemand hiertegen in verband met het bovenstaande eenig bezwaar hebben? Zoo ja, hij spreke.

We gaan weer verder. Als ik m'n appels „met de vijf” kan verkoopen, zeggende: Mi vendas po kvin pomoj, dan kan ik ook zeggen: Mi vendas po funto. Daar is logisch mijns inziens geen speld tusschen te steken. En even goed is het dan ook, te zeggen: Mi vendas miajn pomojn po funto.

Maar als ik nu mijne appels per pond verkoop, en dit geheel correct uitdruk, door te zeggen: Mi vendas miajn pomojn po funto, dan is er ook weer niets tegen, door eene aparte bepaling er bij aan te geven, hoeveel ze per pond kosten. En zooals het onberispelijk is, te zeggen: Mi vendas miajn pomojn je tri guldenoj = Ik verkoop mijne appels voor 3 gulden, — zoo kan men in den zin: Mi vendas miajn pomojn po funto, dien prijs per pond ook aangeven, en zeggen: Mi vendas miajn pomojn po funto je 80 centimoj. Ik vraag nog eens: wie kan daartegen eenig bezwaar aanvoeren? Hij spreke!

En toch! En toch! Dezen laatsten zin keurt Zamenhof in zijne „Lingvaj Respondoj” af. Hij zegt uitdrukkelijk: Oni ne povas diri „je 80 centimoj po funto”, sed oni devas diri „po 80 centimoj por (ĉiu) funto”. Hier nu zit de knoop. Waarom keurt Zamenhof dit af, waar het toch het logisch gevolg is van zijne eerste voorbeelden? Hij geeft daarvoor geen enkele verklaring. Kan iemand van onze leerboek-samenstellers die verklaring geven? Ik betwijfel het. Maar als men dat niet kan, heeft men ook niet HET RECHT, de vertaling „je 80 centimoj po funto” voor foutief aan te rekenen, al zegt Zamenhof dat ook in zijne „Lingvaj Respondoj”. Want gaat men deze als bindend beschouwen, dan handelt men in strijd met de bedoeling van Zamenhof zelf. En daarom eischen wij, in naam van de logica en den eenvoud van het Esperanto, — zijne twee hoofdkenmerken, — de vrijheid op, te zeggen: Ni veturis 30 mejlojn po horo; la revuo „Espero Katolika”, kostas 3 guldenojn po jaro.

En nu nogmaals: wie in mijne bovenstaande redeneering eene fout of eenig hiaat ontdekt, hij wijze daarop, en zal mij daardoor een grooten dienst bewijzen. Maar ook: als men moet zeggen, dat hier logisch geredeneerd is, en men mij dus gelijk moet geven, dan vreeze men ook niet de conclusie, die noodzakelijk moet zijn: weg met al dat overtollige in onze leerboeken, en men make op het examen geen twistpunten van zaken, waarin de candidaat soms door zijn gezond verstand het slachtoffer kan worden van het onverstandig conservatisme eens examinator.

P. A. Schendeler.

ESPERANTO IN DE NEDERLANDSCHE PERS.

Van het lange verslag, dat we van het Pers-comité ontvingen, plaatsen we hier, wegens gebrek aan plaats, een kort uittreksel.

In Juli verschenen in niet minder dan 100 bladen 271 berichten en artikelen over Esperanto. Wij zullen de lange lijst der bladen niet opnoemen, doch geven de voornaamste berichten. Zij behandelen:

Den tweeden internationalen Esperanto-cursus te Arnhem, waarvan in sommige bladen ook foto's.

De algemeene vergadering van het Nederlandsche territorium van U. E. A., waar Mej. Westerman eene rede hield.

De uitslagen der Esperanto-examens.

Het verschijnen van „De Leeuw van Vlaanderen“ in het Esperanto, vertaling door H. J. Bulhuis, welke is bekroond door de Akademio.

Een propaganda-film over Denemarken met Esperanto-tekst.

Opvoering van „De Barbier van Sevilla“ in Esperanto te Arnhem.

Conferentie van vertegenwoordigers van Esp. vereenigingen en onderwijzers-organisaties te Amsterdam.

Vergadering van het Nederlandsch Onderwijzers-genootschap, waarop Esperanto ter sprake kwam.

Van de propaganda-artikelen vermelden we die van:

Schendeler en v. d. Vijver over Esperanto op school in de Eindhovenensche bladen. 'n Ander samideano schreef over hetzelfde onderwerp in de Tilburgsche bladen.

De Heer Jansen van het Nijmeegsche Esp. Ppropaganda-comité schreef in „De Handelsreiziger“.

De Heer Ijselstein in de Schiedamsche bladen, en J. V. K. in het Dagblad van Arnhem.

Een geestig opstel schreef Mr. Vulpen in het Schoolblad onder den titel: „Wij, de Ministers, en Andreo Cseh.“

Zoo zouden we nog lang door kunnen gaan, maar we moeten eindigen. Vermelden we alleen nog maar als curiositeit, dat, naar het Rott. Nieuwsblad meldt, prof. Johns van de Londensche universiteit voorgesteld heeft, om de taal der doofstommen als eene internationale te gebruiken. Wij verheugen er ons in, dat onze ongelukkige medeschepselen zoo'n prachtig middel hebben om hun gedachten uit te drukken, maar om dat middel nu als internationaal begripingsmiddel te willen invoeren, vinden we, op z'n zachtst gezegd, wel wat naief. Hetzelfde blad geeft een aankondiging van het verschijnen van het werk „Imperiestro kaj Galileano“. De schrijver van het artikel zou gaarne zien, dat er eens wat oorlogsche literatuur op de markt werd gebracht. Waarop wij kunnen antwoorden: „Er wordt aan gewerkt“.

En ten slotte het nieuwste nieuwtje: De Eindhovenensche Midden-

Dimanĉo, 5a de Oktobro

NOTU ĈI-TIUN DATON!

Dimanĉon, la kvinan de Oktobro, la tagon post la festo de S. Francisko de Asisio, la katolikaj Esperantistoj de la tuta mondo festos, laŭ decido de „Nia XIIIa” en Tilburg, sian

Ĝeneralan Komunion

por elpeti la Dian Benon super nia katolika Esperanto-movado.

ĈIUJ PARTOPRENU!

Lokaj Kluboĵ, faru Vian Ĝeneralan Komunion, se iel eble, kune en sama preĝejo. Tiel Vi kreas intensan religian interligilon inter Viaj membroĵ kaj plinobligas la organizacian vivon.

NENIU FORRESTU!

KARAJ SAMIDEANOJ,

Verzoeki beleefd uwe Esperanto-benoodigdheden, zooals: leer-, woordenboeken, gebedenboeken, ontspanningslectuur, insignes, briefkaarten. enz., van ondergeteekende te willen betrekken, waarvoor bij voorbaat vriendelijk dank.

BENINK. Esp. leerb. (voor beginners)	f 2.—
HEILKER „ „ B. „ meergevorderden	f 2.—
„ 20 mondel. examenopg. A	f 0.30
„ „ „ B	f 0.50
„ La juna Esperantisto I	f 0.35
„ idem II, f 0.45	idem III, f 0.50
SCHENDELER. Semereto I, f 0.25	II, f 0.40
CAROLFI. Katolika preĝlibro, geb.	f 1.—
P. P. PASTRO. Spirita Juvelaro, geb.	f 1.—
„ idem in leer, verguld op snee	f 2.—
SCHILDLOF'S zakwoordenboekje, geb.	f 1.25

Alles wordt franco omgaand geleverd door ESPERANTO-LIBREJO

JOH. BROEKHUIJSEN

DORDRECHT, Voorstraat 328, Telef. 1263, Giro 23595.

MAAKT PROPAGANDA!

Wij hebben nog een groot aantal

BROCHURES

die voor de propaganda van
Esperanto uiterst geschikt zijn

**OPSTELLEN OVER HET
WERELDTAAL-PROBLEEM**

Prijs 10 ct.

ESPERANTO EN HET KIND

Prijs 5 ct.

Verkrijgbaar bij:

J. A. LEIBBRAND

**Rozenstraat 12 - Tilburg
Postrekening No. 121449**

GEBRUIKT ZE!

